

بررسی علل و مبانی جرم شناختی اخذ پور سانت در معاملات دولتی

پدیدآورنده (ها): کوهیان افضل، امین

حقوق :: نشریه دادرسی :: خرداد و تیر ۱۳۸۸ - شماره ۷۴

صفحات : از ۱۲ تا ۱۵

آدرس ثابت : <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/477472>

تاریخ دائلود : ۱۴۰۴/۰۹/۲۹

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) جهت ارائه مجلات عرضه شده در پایگاه، مجوز لازم را از صاحبان مجلات، دریافت نموده است، بر این اساس همه حقوق مادی برآمده از ورود اطلاعات مقالات، مجلات و تألیفات موجود در پایگاه، متعلق به "مرکز نور" می باشد. بنابر این، هرگونه نشر و عرضه مقالات در قالب نوشتار و تصویر به صورت کاغذی و مانند آن، یا به صورت دیجیتالی که حاصل و بر گرفته از این پایگاه باشد، نیازمند کسب مجوز لازم، از صاحبان مجلات و مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی (نور) می باشد و تخلف از آن موجب پیگرد قانونی است. به منظور کسب اطلاعات بیشتر به صفحه قوانین و مقررات استفاده از پایگاه مجلات تخصصی نور مراجعه فرمائید.

- بررسی زمینه های بروز جرم مداخله در معاملات دولتی
- اصل شفافیت در معاملات دولتی
- تاریخچه معاملات دولتی در ایران
- معاملات دولتی
- تاملی بر جرایم اقتصادی از منظر بایسته های حقوق جزای اقتصادی
- نقدی بر مفهوم جرم اقتصادی در قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲)
- تحلیلی نوین از جرم تحصیل مال نامشروع در حقوق ایران
- ایجاب در معاملات دولتی
- تحلیل موانع اجرای قانون برگزاری مناقصات در بخش دولتی
- ساختار قانونی نظارت بر فعالیت شرکت های دولتی و واگذاری آنها
- تاملی بر رویکرد مقنن نسبت به اخلاص در نظام اقتصادی کشور و تقابل آن با حقوق اساسی شهروندان
- نحوه عملی تنظیم قراردادهای در قانون ایران

عناوین مشابه

- بررسی جرم شناختی علل افزایش جرایم خشونت آمیز در شیراز و راه های پیشگیری از آن (۹۰ - ۸۵)
- بررسی جرم بغی در قانون مجازات اسلامی از منظر مبانی گفتمان سیاست جنایی و تحلیل جرم شناختی
- بررسی علل و پیامدهای ترک شغل پنهان در سازمان های دولتی با استفاده از نقشه های شناختی فازی
- بررسی جامعه شناختی عوامل مؤثر بر اعتماد نهادی (سازمان های دولتی و غیر دولتی) در شهر خلخال
- بررسی جامعه شناختی ارتکاب جرم در بین جوانان شهر ایلام و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن - مورد مطالعه: زندان مرکزی ایلام -
- بررسی علل گرایش به جرم و انحراف در ساخت اجتماعی جوامع در حال توسعه با تکیه بر تغییر ساختار خانواده ایرانی اسلامی
- بررسی و تحلیل جامعه شناختی ترس از جرم و رفتارهای غیر مدنی در میان زنان شهر تهران (با تأکید بر هویت جنسی و هویت مدنی)
- بررسی جرم شناختی رابطه ی میان اعتیاد به مواد مخدر و روان گردان و ارتکاب سرقت در کرمان از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲
- بررسی جرایم ارتشا و اخذ پورسانت در معاملات خارجی در حقوق کیفری ایران
- بررسی جامعه شناختی پتانسیل خیانت در روابط زناشویی و عوامل مؤثر بر آن در بین کارمندان ادارات دولتی و خصوصی

بررسی علل و مبانی جرم شناختی اخذ پورسانت در معاملات دولتی

مرکز تحقیقات کامپیوتر علوم اسلامی
امین کوهمیان افضل

کارشناس ارشد حقوق جزا و جرم شناسی و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد واحد شهرکرد

چکیده: مقنن در ماده (۶۰۳) قانون مجازات اسلامی در مقام جلوگیری از فساد مالی در معاملات دولتی در راستای جرم‌انگاری اخذ پورسانت در این دسته از معاملات برآمده است. این در حالی است که رویکرد فراوانی جرم مذکور و گشایش در سطح دستگاه‌های مختلف اداری مکاپیت از عدم موفقیت قانون‌گذار در مبارزه با این پدیده شوم اقتصادی دارد. مقاله حاضر با تأکید بر مبانی جرم شناختی این جرم (رهپاشی) است به سوی آسیب شناسی سیاست تقنینی در زمینه جلوگیری از ارتکاب آن در جامعه.

واژگان کلیدی:

رقم سیاه، آمار جنایی، عدم قاطعیت اجرای مجازات، پایگاه اجتماعی مرتکب، مبانی اجتماعی، اخلاقی، قانونی و شرعی جرم.

مقدمه:

اخذ پورسانت در معاملات دولتی از جمله طرق سوء استفاده مالی و کسب منافع کلان از انعقاد قراردادهایی است که توسط کارگزاران دولت صورت می‌گیرد. قانون‌گذار با تصویب ماده (۶۰۳) قانون مجازات اسلامی سعی بر آن داشته تا با اعمال مجازات سنگین جلوی ارتکاب این جرم را بگیرد اما نشانه‌های موجود در اجتماع و سطح دستگاه‌های دولتی نشان از عدم موفقیت مقنن در مبارزه با این جرم دارد. فراوانی میزان

نشود. این مسائل لزوم بررسی موضوع را در ابعاد مختلف و به ویژه از منظر جرم‌شناسی که هدف آن شناخت علل پدیده مجرمانه یعنی علل تکوین جرم و چگونگی ارتکاب آن و در واقع دانش شناخت علل ارتکاب و ماهیت جرم است^(۱)؛ جهت طراحی یک سیاست کیفری مناسب در مبارزه با جرم مذکور مطرح می‌نماید. برای تحقق این هدف وجود دانش و اطلاعات کافی در زمینه علل و عواملی که در فراوانی جرم مذکور و از طرفی عدم قاطعیت دستگاه‌های دولتی و قضایی در برخورد با موضوع و نیز مبانی مختلفی که در جرم‌شناسی اخذ پورسانت در معاملات دولتی تأثیر داشته‌اند، شرط اساسی می‌باشد؛ تا بدین نحو آگاهی کافی نسبت به فراوانی جرم و آسیب‌های اجتماعی و اقتصادی که در اثر ارتکاب جرم به دولت وارد می‌شود، به منظور جلب نظر دستگاه‌های دولتی و مراجع قضایی جهت تدوین یک سیاست کیفری مناسب در مبارزه با این جرم مهیا گردد. فلذا نظر به این که در خصوص جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی آمار و ارقام دقیقی وجود ندارد، به جهت اهمیت موضوع در یک بررسی کلی، علل و عوامل فراوانی جرم و مبانی جرم‌شناختی آن به طور اختصار بیان می‌گردد.

الف) علل فراوانی جرم:

منظور از فراوانی جرم، متوسط تمدد جرایم ارتكابی یک مجرم در سال است^(۲) که این فراوانی معلول سلسله عواملی است که باعث ایجاد انگیزه و مشوق و محرک مجرم در ارتکاب بزه می‌باشد. عواملی چون رقم سیاه، عدم وجود آمار دقیق جنایی، عدم قاطعیت اجرای مجازات و پایگاه اجتماعی مرتکب از جمله مسائلی هستند که درخصوص جرم موضوع بحث و فراوانی ارتکاب آن نقش بسزایی دارند که ذیلاً مورد بررسی قرار می‌گیرند.

۱- رقم سیاه یا مخفی جرم: رقم سیاه عبارت است از عددی که نسبت بین جرایم واقعی و جنایتکاری قانونی یا قضایی را نشان می‌دهد^(۳). رقم سیاه بسته به ماهیت و نوع جرایم یکسان نیست، بنابراین دسترسی ما را نسبت به بزهکاری

واقعی ناممکن می‌سازد؛ زیرا کسب آمار واقعی بزهکاری تا حد بسیاری در گروی اطلاعاتی است که مراجع کشف جرم از چگونگی ارتکاب آن در اختیار دارند.

در خصوص جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی به دلیل این که جرم عموماً مربوط به کارکنان دولت و دست‌اندرکاران امور اجرایی دستگاه‌های دولتی است که دارای مشاغل حساس و موقعیت ویژه اجتماعی بوده و بدین جهت مورد وثوق واقع و در این جایگاه منصوب شده‌اند، آمار واقعی مربوط به آن دقیقاً مشخص نیست. از طرفی حفظ جایگاه دولت و دستگاه‌های دولتی به عنوان امین مردم و جلوگیری از سلب اعتماد مردم و تشویش و نگرانی عمومی موجب می‌گردد تا همواره با جرایم این دسته از افراد با شیوه خاصی برخورد و عموماً به مدارا و گذشت بر گذار و نهایتاً آمار واقعی مربوط به این جرم مخفی بماند.

۲- آمار جنایی: یکی از منابع مطالعات کمی در جرم‌شناسی، آمار جنایی است؛ یعنی استفاده از ریاضی و محاسبات در مطالعه پدیده مجرمانه، آمار جنایی انواع مختلفی دارد و بر اساس محکومیت‌های کیفری، یعنی سوابق مجرمینی

که در محاکم موضوع تحقیق و بازپرسی قرار گرفته‌اند، به دست می‌آید^(۴). در خصوص جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی به دلیل عدم وجود آمار جنایی و فقدان آگاهی از میزان ارتکاب این جرم افکار عمومی نسبت به آن حساس نشده و واکنشی هم نشان نمی‌دهند؛ در نتیجه، عدم همراهی وجدان عمومی و از طرفی فقدان اطلاع مسوولین امر مبارزه با جرم، سبب بی‌تفاوتی آنان نسبت به این جرم و آثار و عواقب سوء آن در جامعه گشته که فی‌نفسه مانع تدوین یک سیاست کیفری مطلوب برای مبارزه با این بزه و پیشگیری از آن می‌شود.

۳- عدم قاطعیت اجرای مجازات: آن چه در پیشگیری از ارتکاب جرم مؤثر به نظر می‌رسد این است که مرتکب بداند با ارتکاب جرم قطعاً، مجازات در مورد وی اعمال می‌گردد و هیچ راه گریزی از مجازات وجود ندارد. به عبارت دیگر این، شدت کیفر نیست که از جرم پیشگیری می‌کند بلکه قطعی بودن یا حتمی بودن مجازات است که می‌تواند از بروز جرم در آینده جلوگیری نماید^(۵). قانون گذار در ماده (۶۰۳) قانون مجازات اسلامی در خصوص مرتکبین جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی مجازات شدیدی در نظر گرفته و سعی نموده با تشدید مجازات این جرم، از ارتکاب آن در آینده جلوگیری نماید؛ غافل از این که شدت مجازات در صورتی که همراه با قاطعیت و حتمیت اجرای مجازات نباشد نمی‌تواند تأثیری بسزوا و مطلوب در پی داشته باشد؛ چرا که قضات محاکم نظر به جایگاه اجتماعی مرتکبین این جرم و بعضاً ارتباطی که ایشان با محافل قدرت و سیاست دارند و به جهت حفظ حیثیت دستگاه دولتی ممکن است آن پیش‌دآوری منفی را که نسبت به مرتکبین سایر جرایم دارند، نسبت به مرتکبان این جرم نداشته و به دلیل معذورات مذکور برخوردشان با اغماض و گذشت همراه باشد.

۴- پایگاه اجتماعی مرتکب: مرتکبین جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی به دلیل ارتباط با محافل قدرت و سیاست و جایگاه و موقعیت والایی که دارند، بر نحوه برخورد دستگاه دولتی در پیگیری جرم و نیز سیاست دستگاه قضایی در

مرتکبین جرم اخذ پورسانت در معاملات دولتی به دلیل ارتباط با محافل قدرت و سیاست و جایگاه و موقعیت والایی که دارند، بر نحوه برخورد دستگاه دولتی در پیگیری جرم و نیز سیاست دستگاه قضایی در تعیین نوع و میزان مجازات تأثیر گذارند

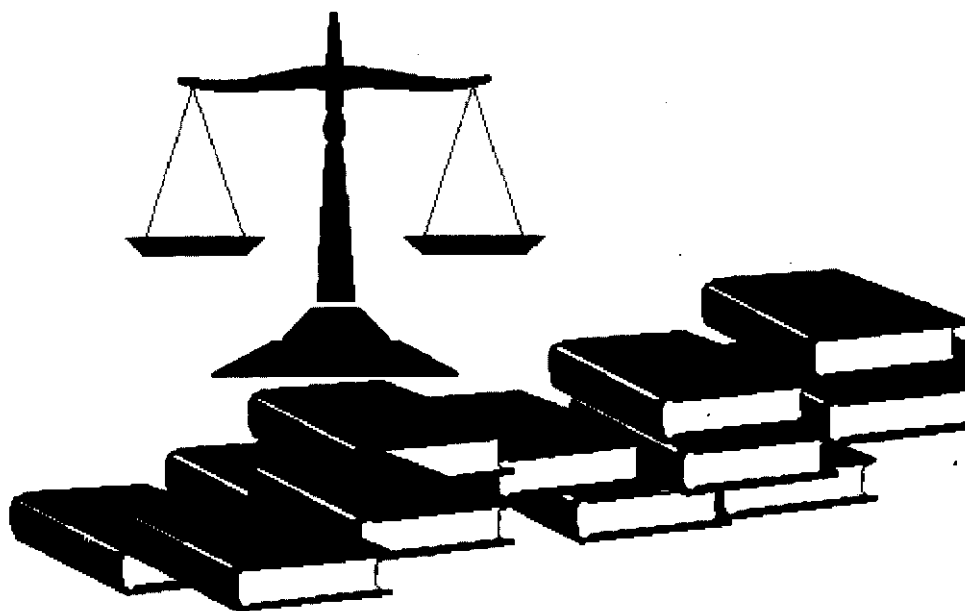
این مقررات واکنش مجازات را در پی خواهد داشت که طبقاً عنوان مجرمانه به خود می‌گیرد. بدین سان می‌بینیم که بسیاری از جرایم ریشه در تجاوز به اخلاق دارند^(۸).

اخذ پورسانت در معاملات دولتی علاوه بر این که موجب سوء استفاده از اعتماد عمومی و سلب اعتماد مردم به دولت و کارگزاران دولتی می‌شود، بیانگر خودبینی و خودخواهی مرتکب در نفع مالی خویش و بی‌توجهی به ورود ضرر به دولت و ملت می‌باشد. فلذا ایجاد زمینه‌ی سلب اعتماد مردم از دولت و خودخواهی مالی، آن هم از سوی کارگزاران دولتی که نماینده و امین ملت محسوب می‌گردند از نظر اخلاقی مذموم و ناپسند است.

۳- مبانی حقوقی و قانونی جرم: مطابق مقررات حقوقی بستر ایجاد حق و تکلیف برای اشخاص در دو طریق اعمال و وقایع حقوقی نهفته است. مقررات موضوعه صرفاً از حقوق قانونی و مشروع افراد حمایت می‌کند ولی اخذ پورسانت در معاملات دولتی علاوه بر آن که فاقد ضوابط مشروع و حقوقی در ایجاد مالکیت می‌باشد، نوعی دارا شدن بلاجهت توأم با سوءنیت بوده و نمی‌تواند منشأ ایجاد حق گردد.

از نظر قواعد و مقررات حاکم بر جامعه به ویژه اصول (۴۹) - (۴۷) و بند "۵" اصل (۴۳)^(۱۱) قانون اساسی و نیز قوانینی همچون ماده (۱۰۹) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹^(۱۲) و تبصره‌های ماده واحده قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات خارجی مصوب ۱۳۸۲/۲/۲۷^(۱۳) و ماده (۶۰۳) قانون مجازات اسلامی^(۱۴) و همچنین در بعد بین‌المللی مطابق ماده (۱۶) کنوانسیون مریدا (مبارزه با فساد مالی و اداری)^(۱۵) عمل مزبور مذموم و ناپسند و دارای وصف مجرمانه بوده و قانون‌گذار نیز در جهت تقویت تأثیر پیشگیری از ارتکاب این قبیل جرایم در سال ۱۳۸۵ به موجب تبصره الحاقی به ماده (۱۸۸) قانون آیین دادرسی کیفری^(۱۶) انتشار حکم رانیز به آن افزوده است.

این در حالی است که اصول مندرج در قانون

درآمد نامشروع می‌نماید؛ فلذا این شیوه‌ی تحصیل درآمد، نوعی دارا شدن بلاجهت توأم با سوءنیت بوده و نقض هنجارهای اجتماعی در بعد تحصیل مالکیت است.

۲- مبانی اخلاقی جرم: نفوذ اخلاق در جامعه به نحوی است که عدول از فرامین اخلاقی با توجه به پذیرش‌های اخلاقی جوامع گوناگون مورد نکوهش و سرزنش دیگران قرار می‌گیرد. گاه عدول از مقررات اخلاقی به دلیل اهمیت برخی از

تعیین نوع و میزان مجازات تأثیر گذارند. در واقع واکنش اجتماعی در مقابل کجروی‌های کسانی که دارای پایگاه اجتماعی والایی هستند غالب اوقات به مدارای اجتماعی می‌انجامد و پایگاه اجتماعی شخص کجرو در تعیین واکنش اجتماعی نسبت به او سهم به سزایی دارد^(۹).

ب - مبانی جرم شناسی اخذ پورسانت در معاملات دولتی:

۱- مبنای اجتماعی جرم: زندگی اجتماعی مستلزم وجود قواعدی است که افراد جامعه با مکانیزم‌های مختلف ملزم و متعهد به رعایت آن‌ها هستند. نفس جرم، در واقع نقض مقرراتی است که جامعه در جهت حفظ حقوق افراد تعیین کرده است که ذاتاً تضمینی در جهت حفظ حیات جامعه نیز به شمار می‌رود. به این دلیل فعل مجرمانه، فعل مخل نظم و ضد اجتماعی تلقی می‌شود^(۱۰).

اخذ پورسانت در معاملات دولتی نه تنها از طرق مشروع و نهادهای جامعه به منظور کسب درآمد و ایجاد مالکیت نمی‌باشد، بلکه مرتکب، با سوءنیت و فارغ از ارائه خدمات، امکانات و یا سرمایه صرفاً با سوءاستفاده از موقعیت و جایگاه شغلی خود و با نقض هنجارهای اجتماعی و قواعد و مقررات حاکمه و فقط با در نظر گرفتن نفع شخصی و مصلحت مالی خود اقدام به کسب

اساسی نیز همگی در تقبیح ثروت‌های نامشروع و درآمدهایی است که در آن‌ها اصول و ضوابط حاکم بر مالکیت رعایت نشده است. بنابراین قانون اساسی مبنای اصلی فعل مجرمانه اخذ پورسانت در معاملات دولتی است.

۴- مبنای شرعی جرم: اخذپورسانت در معاملات دولتی نوعی اکل مال به باطل^(۱۲) محسوب و به دلیل مخالفت با اوامر و نواهی شرع مقدس اسلام که افراد را از تحصیل مال از راه‌های نامشروع منع نموده، حرام تلقی می‌گردد. علاوه بر این که بنابر مفهوم قاعده لاضرر که مبین منع مردم از ورود ضرر و خسارات به یک‌دیگر است^(۱۳)، اخذپورسانت در معاملات دولتی موجب ورود ضرر به دولت و متعاقب آن به ملت می‌گردد، فلذا نامشروع و حرام است.

پی نوشت ها:

- ۱- نجفی ابرنآبادی، دکتر علی حسین، تقریرات درس جرم‌شناسی (جرایم سازمان یافته)، دانشگاه شهید بهشتی، نیمسال اول، سال تحصیلی ۸۱-۸۰، ص ۸۹۴.
- ۲- همان، ص ۹۱۲.
- ۳- کی‌نیا، دکتر مهدی، مبانی جرم‌شناسی، جلد اول، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۰، ص ۱۵۹.
- ۴- نجفی ابرنآبادی، دکتر حسین، تقریرات درس جرم‌شناسی (کلیات)، دانشگاه شیراز، نیمسال دوم، سال تحصیلی ۷۱-۷۰، ص ۱۸.
- ۵- نوربها، دکتر رضا، زمینه حقوق جزای عمومی، نشر داد آفرین، چاپ سوم، تابستان ۱۳۷۸، ص ۱۱۸.
- ۶- فرجاد، حسین، آسیب‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی انحرافات، انتشارات بدر، سال ۱۳۶۳، ص ۲۹.
- ۷- اردبیلی، دکتر محمدعلی، حقوق جزای عمومی، جلد نخست، نشر میزان، چاپ هشتم، زمستان ۱۳۸۴، ص ۲۷.
- ۸- نوربها، همان، ص ۳۲.
- ۹- اصل (۴۹) قانون اساسی: «دولت موظف است ثروت‌های ناشی از ربا، غصب، رشوه، اختلاس، سرقت، قمار، سوء استفاده از موقوفات، سوء استفاده از مقامه کاری‌ها و معاملات دولتی، فروش زمین‌های موات و مباحات اصلی، دایر کردن اماکن فساد و سایر موارد غیر مشروع را گرفته و به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیت المال بدهد. این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود.»
- ۱۰- اصل (۴۷) قانون اساسی: «مالکیت شخصی که از راه مشروع باشد محترم است. ضوابط آن را قانون معین می‌کند.»
- ۱۱- بند پنجم اصل (۴۳) قانون اساسی: «... منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.»
- ۱۲- ماده (۱۰۹) قانون مجازات جرایم نیروهای مسلح مصوب ۱۳۸۲/۱۰/۹: «قبول هر گونه هدیه یا امتیاز یا درصدها از قبیل وجه، مال، سند پرداخت وجه یا تسلیم مال، تحت هر عنوان به طور مستقیم یا غیر مستقیم در رابطه با معاملات و قرارداد‌های خارجی و داخلی توسط نظامیان ممنوع است. مرتکب مذکور علاوه بر رد هدیه یا امتیاز یا درصدها به معادل آن به دولت به حبس تعزیری از دو تا ده سال و جزای نقدی برابر هدیه یا امتیاز یا درصدها محکوم می‌گردد.»
- ۱۳- تبصره‌های ماده واحده قانون ممنوعیت اخذ پورسانت در معاملات دولتی مصوب ۱۳۷۲/۴/۲۷: «تبصره ۱- مجازات شروع به این جرم حداقل مجازات مقرر در ماده مذکور است و در صورتی که نفس عمل انجام شده نیز جرم باشد

مرتکب به مجازات آن جرم نیز محکوم خواهد شد.

تبصره ۳- در صورتی که شخص حقیقی یا حقوقی خارجی طرف معامله، پورسانت می‌پردازد موضوع به اطلاع مسؤول دستگاه ذیربط رسانده می‌شود و وجه مزبور دریافت و تماماً به حساب خزانه واریز می‌گردد. در این صورت اقدام‌کننده مشمول ماده فوق نخواهد بود.»

۱۴- ماده (۶۰۳) قانون مجازات اسلامی: «هر یک از کارمندان و کارکنان و اشخاص عهده دار وظیفه مدیریت و سرپرستی در وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمان‌های مذکور در ماده (۵۹۸) که بالمباشره یا به واسطه در معاملات و مزایده‌ها و مناقصه‌ها و تشکیصات و امتیازات مربوط به دستگاه متبوع، تحت هر عنوانی اعم از کمیسیون یا حق الزحمه و حق العمل یا پاداش برای خود یا دیگری نفی در داخل یا خارج کشور از طریق توافق یا تفاهم یا ترتیبات خاص یا سایر اشخاص یا نمایندگان و شطب آن‌ها منظور دارد یا بدون مأموریت از طرف دستگاه متبوعه بر عهده آن چیزی بخرد یا بسازد یا در موقع پرداخت وجوهی که حسب وظیفه به عهده او بوده یا تفریغ حسابی که باید به عمل آورد برای خود یا دیگری نفی منظور دارد به تادیبه دو برابر وجوه و منافع حاصله از این طریق محکوم می‌شود و در صورتی که عمل وی موجب تغییر در مقدار یا کیفیت مورد معامله یا افزایش قیمت تمام شده آن گردد به حبس از شش ماه تا پنج سال و یا مجازات نقدی از سه تا سی میلیون ریال نیز محکوم خواهد شد.»

۱۵- ماده (۱۶) کنوانسیون مبارزه با فساد (میریدا-۲۰۰۳) راجع به: "پرداخت رشوه به مقام خارجی و مقامات سازمان‌های بین‌المللی عمومی" و می‌باشد. این کنوانسیون با هدف جلوگیری از فساد مالی و اداری در شهر مریدا می‌گزیند به تصویب رسید. مواد (۱۶) الی (۲۵) این کنوانسیون حاوی عناوین مجرمانه اقتصادی است.

۱۶- تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۸۸ ق.آ.د.ک (روزنامه رسمی ۱۳۸۵/۴/۲۲ شماره ۱۷۸۷۷): «در موارد محکومیت قطعی به جرم ارتکاب اختلاس، ارتشاء، مداخله یا تبانی یا اخذ پورسانت در معاملات دولتی، اختلال در نظام اقتصادی کشور، سوء استفاده از اختیارات به منظور جلب منفعت برای خود یا دیگری، جرایم گمرکی، قاچاق کالا و ارز و به طور کلی جرم علیه حقوق مالی دولت، به دستور دادگاه صادر کننده رای قطعی خلاصه متن حکم شامل فرد، سمت یا عنوان، جرایم ارتكابی و نوع و میزان مجازات محکوم علیه به هزینه وی در یکی از روزنامه‌های کثیرالانتشار و عنداللزوم یکی از روزنامه محلی منتشر و در اختیار سایر رسانه‌های عمومی گذاشته می‌شود؛ مشروط به آن که ارزش عواید حاصل از جرم ارتكابی یکصد میلیون ریال یا بیشتر از آن باشد.

۱۷- آیه (۱۸۸) سوره‌ی مبارکه‌ی بقره: «لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ»

۱۸- آقای، محمدعلی، شرح مختصر اصطلاحات حقوقی به ضمیمه چهل و سه قاعده از قواعد فقه و حقوق، لیتوگرافی اهل بیت (ع)، چاپ اول، ۱۳۸۰، ص ۱۴۷